

Riigikogu keskkonnakomisjonile

7. september 2024

Täname Riigikogu keskkonnakomisjoni 30.04.24 istungil rahvaalgatuse JAH Saesaare paisjärve säilimisele Taevaskojas esindajate ärakuulamise ning sisuka arutelu korraldamise eest.

Hindame seda, et komisjon jagab muret meid ümbritseva keskkonna pärast ja võttis rahvaalgatuse poolt tõstatatu edasiseks tööks menetlusse.

Oleme Taevaskoja – Kiidjärve Puhkeala MTÜ poolt analüüsinud arutelul kuulnud ja istungi protokoll kirja pandud. Kinnitame veelkord oma valmidust panustada töösse meie poolt esitatud lahendusettepanekutega.

Oleme 30.04.24 esitatud ettepanekutega edasi töötanud. Esitame komisjonile oma seisukohad uuesti koos detailsemate lahendusettepanekutega.

1. **Likvideerimismenetluse saab koheselt lõpetada**

Rahvaalgatuse nõue oli ja on jätkuvalt: **lõpetada Saesaare paisjärve 2015. aastal alustatud likvideerimise protsess koheselt.**

Likvideerimismenetluse algatajateks oli riigivara haldajana RMK, kellele kuulub vaid väike osa paisu rajatistega seonduvast maa-alast.

Keskkonnaamet on likvideerimismenetluse ja keskkonnamõtjude hindamise läbiviija. Rahva algatus ja selles esitatud nõudmine näitab, et protsess ei ole olnud piisavalt tasakaalustatud, on olnud täitevvõimu poole kaldu. Varasemalt on viidud läbi paisu likvideerimise keskkonnamõtjude hindamine, kuid aruanne üksnes markeerib kohalike elanike negatiivsed mõjutused ning nende leevendamise meetmed praktiliselt puuduvad.

Praeguse likvideerimismenetluse koheseks lõpetamiseks ei ole mingeid seaduslikke takistusi.

Likvideerimismenetluse lõpetamine on oluline ja võimaldaks alustada paremini läbi mõeldud ja avalikke huve kaaluvat uut planeeringuprotsessi:

- lähtuda tuleb valla üldplaneeringust, kus Põlva valla inimestel on õigus otsustada paisjärve olemasolu üle
- kui riigil on nii suur vajadus paisjärve kaotamisega tegeleda, siis RMK peab paisurajatise ümberkujundamise detailplaneeringu algatamise ettepaneku esitama

(RMK esindaja mainis komisjoni arutelul, et RMK ei ole huvitatud paisutamisest, kuid täidab riigivara valitsejana poliitikakujundaja ja rakendaja (KeA) antud rolli likvideerimismenetluses)

2. **Lõpetada ametkondlikust lühinägelikkusest tulev oht meie lähimale keskkonnale Veeseaduse parandustega**

Praegu on paisjärv ja meie keskkond jätkuvalt ohus. 30.04.2024 keskkonnakomisjoni arutelul ütles Keskkonnaamet, et likvideerimismenetlus ja paisutuseks vajalik veeluba ei saa samal ajal

eksisteerida ja et see on põhjuseks, miks vee-erikasutusluba paisutamiseks ja elektritootmiseks oli vaja 2022 aastal lõpetada.

Viidatud seaduslikku takistust tegelikult ei eksisteeri, sest pärast likvideerimismenetluse algatamist 2015. aastal on veeluba olnud kuni 2022. aasta detsembrini pikendatud aasta kaupa.

Seega on see väide vale ja näitab pigem keskkonna kaitsetahte ja heaperemeheliku suhtumise puudumist.

Seaduses on lünk: ei ole reguleeritud, mis saab pärast veeloa andmisest keeldumist ja enne paisu füüsilist (planeeringu- ja ehitusseadustiku järgi) likvideerimist. Paisutus peaks olema loastatud varem väljastatud tingimustel kuni uute planeeringute kehtestamiseni, et vältida paisutusega seotud vastutuse ja kohustuste vaakumolukorda. Loa lõpetamise järel ettearvamatute tagajärgedega veetaseme alandamise nõude täitmisel või paisjärve veetaseme juhuslikul muutumisel tekitatud kahju eest ametnikud ju ei vastuta.

Palume Riigikogul otsustada Veeseadusesse muudatuste üle, mis täidaksid lünga, mis praeguseni on võimaldanud langetada keskkonda ohustavaid lühinägelikke otsuseid.

3. Riigikogu saab muuta Veeseadust omanike huvidega õiglaselt arvestavaks

Veeloa väljastamisest keeldumisega on Keskkonnaametil õigus esitada nõue veetaseme selliseks alandamiseks, mis sisuliselt kaotab paisjärve ja toob kaasa kahju keskkonnale (üldine avalik huvi) ja järveäärsete kinnistute omanikele. Sellises olukorras oleme praegu Saesaares ja oleme sellisest olukorrast ning Keskkonnaameti seadusliku õiguse võimalikust teostamisest väga häiritud. Keskkonnakomisjoni arutelul Keskkonnaameti usaldusväärsus meie silmis ei paranenud.

Seetõttu kordame oma teist ettepanekut, mille komisjonis esitasime

Tasakaalustada Veeseaduses maaomanike nõusoleku nõue. Kui olemasoleva paisutusega jätkamiseks on vajalik maaomanike nõusolek, siis peab see kindlasti vajalik olema ka veetaseme alandamiseks, tegelikult igasuguseks veetaseme püsivaks muutmiseks.

Oleme õigusnõustajatega Veeseaduse muutmise ettepanekud sõnastanud ja põhjendanud. Esitame need eraldi dokumendina ja taotleme, et Riigikogu keskkonnakomisjon algataks ettepanekutele toetudes Veeseaduse muutmise.

Soovime Riigikogule jõudu otsustamiseks meie ettepanekute asjakohasuse ja elujõulisuse üle. Oleme tänulikud iga tagasiside eest ja valmis panustama jätkuvasse koostöösse, arutelusse ja konkreetsete lahenduste väljatöötamisse. Jälgime huviga Riigikogu tööd ja rahvasaadikute seisukohti meie poolt lahenduseks pakutud ettepanekutega.

Lugupidamisega

Margus Lillo

Taevaskoja – Kiidjärve Puhkeala MTÜ

Rahvaalgatus JAH Saesaare paisjärve säilitamisele Taevaskojas